

Sygn.akt III AUa 132/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie : SA Marek Szymanowski

: SA Alicja Sołowińska

Protokolant : Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 lipca 2014 r. w B.

sprawy z odwołania M. K. (1)

przy udziale zainteresowanych: K. K. (1), M. K. (2), J. W.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji wnioskodawczyni M. K. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 listopada 2013 r. sygn. akt III U 100/13

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 25 stycznia 2013 roku i sprawę przekazuje organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 132/14

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 31 grudnia 2012 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 roku, Nr 50, poz. 291 ze zm.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 roku, Nr 8, poz. 60 ze zm.), ustalił odpowiedzialność M. K. (1) za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników po S. W. (1) (która odpowiadała za składki po S. W. (2)) za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 marca 2006 roku w łącznej kwocie 11.902,10 złotych, w tym 5.998,50 złotych tytułem odsetek za zwłokę.

Kolejną decyzją w/w organu z dnia 25 stycznia 2013 roku, wydaną na podstawie w/w przepisów, zmieniono decyzję z dnia 31 grudnia 2012 roku w zakresie kwoty zaległości i orzeczono odpowiedzialność wnioskodawczyni za zaległość z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 9.236,10 złotych.

W odwołaniach od powyższych decyzji M. K. (1) nie kwestionowała swojej odpowiedzialności za zadłużenie z tytułu zaległości składkowych po zmarłej babce S. W. (1) co do zasady, lecz jedynie jego wysokość. Wskazała, że S. W. (1) zawarła z organem rentowym układ ratalny, dotyczący spłaty zadłużenia po S. W. (2), który do swej śmierci realizowała. Wyliczenie zaległości dokonane przez organ rentowy nie uwzględniało – zdaniem skarżącej – dokonanych wpłat oraz przedawnienia zadłużenia za poszczególne okresy.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu powyższych odwołań, wyrokiem z dnia 29 listopada 2013 roku odwołania oddalił. Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że na podstawie decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 29 stycznia 2001 roku ustalono podleganie S. W. (2) ubezpieczeniu społecznemu rolników począwszy od dnia 20 stycznia 1999 roku (tj. od I kwartału 1999 roku) oraz wskazano wysokość zadłużenia. Następnie w związku z ustaleniem daty nabycia w wyniku spadkobrania udziału w gospodarstwie rolnym, decyzją z dnia 5 grudnia 2001 roku S. W. (2) został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od II kwartału 1997 roku. Jednocześnie organ rentowy ustalił zadłużenie z tytułu składek za okres od II kwartału 1997 roku do IV kwartału 2001 roku oraz odsetki za zwłokę w łącznej kwocie 6.701,10 złotych (na dzień 26 grudnia 2001 roku). S. W. (2) nie uregulował zaległości składkowych ani odsetek, nie płacił również bieżących składek na ubezpieczenie społeczne rolników. W dniu 14 lutego 2006 roku S. W. (2) złożył wniosek o umorzenie odsetek od zaległych składek na ubezpieczenie społeczne. Wniosek został częściowo uwzględniony i decyzją Prezesa KRUS z dnia 2 marca 2006 roku umorzono S. W. (2) 50% odsetek za okres od II kwartału 1997 roku do I kwartału 2006 roku w kwocie 3.335,50 złotych. Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że S. W. (2) zmarł w dniu 2 marca 2006 roku. Na podstawie decyzji Prezesa KRUS z dnia 23 marca 2006 roku stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników S. W. (2) od dnia 1 kwietnia 2006 roku. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 31 marca 2006 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 95/06 spadek po S. W. (2), łącznie z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym, nabyła jego siostra S. W. (1). Umową z dnia 16 sierpnia 2006 roku, zawartą w formie aktu notarialnego S. W. (1) darowała wchodzące w skład spadku po S. W. (2) gospodarstwo rolne córce i zięciowi – B. K. oraz J. K.. Dwoma decyzjami Prezesa KRUS z dnia 16 maja 2007 roku stwierdzono odpowiedzialność S. W. (1) za zaległości S. W. (2) z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres III i IV kwartału 1997 roku w kwocie 312,20 złotych i za okres od I kwartału 1998 roku do I kwartału 2006 roku w kwocie 9.582,70 złotych (łącznie z odsetkami za zwłokę naliczonymi do dnia 16 maja 2007 roku). Należności za II kwartał 1997 roku uległy przedawnieniu i jako przedawnione odpisano je 14 czerwca 2007 roku. S. W. (1) bezskutecznie wносиła o umorzenie należności. Organ rentowy uwzględnił zaś jej wniosek o rozłożenie zadłużenia na raty. Decyzją Prezesa KRUS z dnia 31 sierpnia 2007 roku ustalono, że należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od IV kwartału 1997 roku do I kwartału 2006 roku wynosi 9.842,10 złotych i rozłożono ją na 99 rat, począwszy od dnia 10 września 2007 roku w kwotach po 100 zł miesięcznie, przy czym postanowiono, że od należności z tytułu składek, których spłatę rozłożono na raty nie nalicza się odsetek za zwłokę, począwszy od następnego dnia po wpływie wniosku o udzielenie ulgi. Raty były potrącane z pobieranego przez S. W. (1) świadczenia. W ten sposób opłaconych zostało 20 rat po 100 złotych. Sąd I instancji ustalił również, że S. W. (1) zmarła w dniu 10 kwietnia 2009 roku. Na podstawie decyzji Prezesa KRUS z dnia 12 sierpnia 2009 roku stwierdzono wygaśnięcie układu ratalnego w części dotyczącej nieopłaconych należności. Na wniosek KRUS postanowieniem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 77/12 stwierdzono, że spadek po S. W. (1) nabyli: syn A. W. w 1/2 części oraz wnuki M. K. (1), K. K. (1) i M. K. (2) po 1/6 części każde z nich. Postanowienie to uprawomocniło się dnia 17 lipca 2012 roku. Aktualnie zaskarżonymi decyzjami Prezesa KRUS z dnia 31 grudnia 2012 roku oraz z dnia 25 stycznia 2013 roku stwierdzono odpowiedzialność M. K. (1) za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników S. W. (1) (po S. W. (2)) za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 marca 2006 roku w łącznej kwocie (ostatecznie) 9.236,10 złotych, przy czym kwotę dochodzonych odsetek ustalono na dzień otwarcia spadku po S. W. (1), tj. na dzień 10 kwietnia 2009 roku.

Sąd Okręgowy wskazał, że poza sporem pozostawało to, że M. K. (1) ponosi odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników zmarłego S. W. (2) (którą przejęła zmarła babka wnioskodawczyni S. W. (1)). Kwestią sporną była zaś wysokość zadłużenia. Sąd I instancji podniósł, że niezapłacone w terminie składki oraz należności z nimi związane mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty

takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (art. 922 § 1 i 3 k.c. oraz art. 1030 i nast. k.c.). Stosownie zaś do art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto w pkt 1 tego przepisu wskazano, że do składek na ubezpieczenia społeczne stosuje się odpowiednio wymienione enumeratywnie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa. W niniejszej sprawie niewątpliwie – zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, zastosowanie ma art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej, zgodnie z którym spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. S. W. (2) był dłużnikiem organu rentowego. Spadek po nim nabyła w całości siostra S. W. (1), której odpowiedzialność jako następcy prawnego (w wyniku spadkobrania) oraz wysokość zadłużenia zostały ustalone dwiema decyzjami z dnia 16 maja 2007 roku. W związku zaś ze śmiercią S. W. (1) jej spadkobiercy, tj. J. W., M. K. (1), K. K. (1) i M. K. (3) przejęli jej majątkowe prawa i obowiązki, przy czym do chwili działy spadku ich odpowiedzialność za długi spadkowe jest solidarna (art. 1034 § 1 k.c.). Sąd Okręgowy w celu wyliczenia wysokości długu spadkowego po zmarłej S. W. (1), na wniosek M. K. (1) dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości i finansów. Z opinii podstawowej sporządzonej przez biegłą wynikało, że – zdaniem biegłej - wnioskodawczyni nie odpowiada za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników S. W. (2), gdyż upłynęły 3 lata od końca roku kalendarzowego, w której została doręczona decyzja o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej). Zdaniem Sądu I instancji powyższe stanowisko biegłej sądowej jest błędne, gdyż przepis art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania. Przepis ten umiejscowiony jest w Rozdziale 15 (Działu III zobowiązania podatkowe) w/w ustawy, dotyczącym odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, zaś do wnioskodawczyni znajdują zastosowanie przepisy Rozdziału 14 Działu III -prawa i obowiązki następców prawnych oraz podmiotów przekształconych. W opinii uzupełniającej biegła sądowa, wskazując na okresy przedawnienia wyliczyła, że zasadne jest obciążenie M. K. (1) z tytułu zaległości składkowych kwotą 1.508,50 złotych. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, iż dokonując wyliczeń biegła zastosowała niewłaściwe przepisy prawa, tj. przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, w sytuacji gdy poczynając od dnia 2 maja 2004 roku kwestię przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników samodzielnie reguluje przepis art. 41b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. W dniu wejścia w życie (tj. w dniu 2 maja 2004 roku) przepis ten stanowił, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Od dnia 1 stycznia 2012 roku przepis uległ zmianie w ten sposób, że okres przedawnienia został skrócony do 5 lat. Sąd sporządzone przez biegłą sądową wyliczenie, nieuwzględniające treści powyższych przepisów, jest błędne. W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że w dacie wydania decyzji KRUS stwierdzającej odpowiedzialność S. W. (1) za długi spadkowe po S. W. (2), tj. w dniu 16 maja 2007 roku od długu odpisano przedawnione należności za II kwartał 1997 roku. Następnie w sierpniu 2007 roku organ rentowy odpisał należności za III kwartał 1997 roku, również jako przedawnione, przy zastosowaniu obowiązującego wówczas 10-letniego terminu przedawnienia. Decyzją z dnia 31 sierpnia 2007 roku ustalono, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników wraz z odsetkami za okres od IV kwartału 1997 roku do I kwartału 2006 roku wynoszą 9.842,10 złotych i rozłożono je na 99 rat po 100 złotych. S. W. (1) do swojej śmierci, tj. do dnia 10 kwietnia 2009 roku realizowała układ ratalny (kolejne raty były potrącane z wypłacanego jej świadczenia). Sąd Okręgowy podniósł, że decyzja KRUS o rozłożeniu należności na raty spowodowała, że bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia jej podjęcia, tj. od dnia 31 sierpnia 2007 roku (art. 41b ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników) do dnia śmierci S. W. (1), tj. do dnia 10 kwietnia 2009 roku, a następnie uległ ponownemu zawieszeniu na podstawie art. 41b ust. 9 w/w ustawy do upływu 2 lat od śmierci spadkodawcy, tj. do dnia 10 kwietnia 2011 roku (postanowienie Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku uprawomocniło się później, tj. w dniu 17 lipca 2012 roku, zatem należało zastosować krótszy termin zawieszenia biegu przedawnienia wynikający z art. 41b ust. 9 w/w ustawy). Sąd Okręgowy wskazał również na treść przepisu art. 41b ust. 7 w/w ustawy, zgodnie z którym przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej lub następcy prawnego następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. Decyzja o odpowiedzialności S. W. (1), jako następcy prawnego S. W. (2), została wydana w dniu 16 maja 2007 roku. Bieg terminu przedawnienia uległ jednak zawieszeniu w związku z decyzją z dnia 31 sierpnia 2007 roku o rozłożeniu należności na raty, a następnie z uwagi na śmierć S. W. (1). W związku z tymi zdarzeniami, bieg terminu przedawnienia był zawieszony od dnia 31 sierpnia 2007 roku do dnia 10

kwietnia 2011 roku, zatem do dnia ustalenia odpowiedzialności M. K. (1), tj. do dnia 31 grudnia 2012 roku bieg terminu przedawnienia wynikający z art. 41b ust. 7 w/w ustawy wynosił tylko nieco ponad dwa lata. Nadto Sąd I instancji zauważył, że organ rentowy, ustalając wysokość zadłużenia składkowego zmarłej S. W. (1) uwzględnił, iż spłaciła ona zadłużenie w kwocie 2.000 złotych i zaliczył uiszczoną kwotę na najdalej wymagalne należności. Uwzględniając w części odwołanie od decyzji z dnia 31 grudnia 2012 roku, decyzją z dnia 25 stycznia 2013 roku obliczył odsetki za zwłokę od należności, do uiszczenia których zobowiązana była S. W. (1) do dnia otwarcia spadku, czyli do dnia 10 kwietnia 2009 roku, stosownie do treści art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. Uwadze organu rentowego, a także Sądu rozpoznającego odwołanie umknęło jednak to, iż od daty zawarcia układu ratalnego (tj. od dnia 31 sierpnia 2007 roku) do daty zgonu osoby zobowiązanej (do daty otwarcia spadku), tj. do dnia 10 kwietnia 2009 roku zgodnie z art. 41a ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, odsetki nie powinny być naliczane. S. W. (1) raty uiszczala w terminie (potrącane były z wypłacanego jej świadczenia). Układ ratalny wygasł zaś w związku z jej śmiercią. Tak więc, zdaniem Sądu Okręgowego, brak było podstaw do ponownego naliczania odsetek na datę otwarcia spadku. Decyzją z dnia 31 sierpnia 2007 roku ustalono należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 9.842,10 złotych i rozłożono ją na 99 rat. Po uiszczeniu 20 rat po 100 złotych pozostała do uiszczenia należność w kwocie 7.842,10 złotych, a nie – jak błędnie wskazał organ rentowy w zaskarżonej decyzji – 9.236,10 złotych. Skupiając się na terminach przedawnienia i zasadach odpowiedzialności, Sąd Okręgowy nie uwzględnił powyższego w sentencji wyroku. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (omyłkowo wskazując w uzasadnieniu wyroku przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.).

M. K. (1) zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż organ rentowy wydając decyzję ustalającą odpowiedzialność skarżącej za zobowiązania składkowe zmarłych S. W. (2) oraz S. W. (1) nie uwzględnił faktu, iż zadłużenie z tytułu zobowiązań składkowych zostało w części uregulowane przez S. W. (1) w wyniku zawartego z organem rentowym i realizowanego układu ratalnego, co - zdaniem Sądu - nie wpływa na wysokość zobowiązania skarżącej ustalonego w zaskarżonej decyzji, mimo że skarżąca konsekwentnie negocjowała prawidłowość wyliczeń dokonanych przez KRUS w wydanych w sprawie decyzjach,

2) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną interpretację art. 41b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników i jego zastosowanie w sprawie z pominięciem przepisów przejściowych wprowadzających niniejszy przepis, zastrzegających, iż ma on zastosowanie do należności nieprzedawnionych w chwili jego wejścia w życie.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawczyni domagała się zmiany zaskarżonego wyroku, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok oraz poprzedzająca go decyzja Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 25 stycznia 2013 roku podlegały uchyleniu, zaś sprawa przekazaniu temu organowi do ponownego rozpoznania.

Jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, w niniejszej sprawie zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników znajduje zastosowanie przepis art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej, stosownie do którego spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Zgodnie zaś z art. 98 § 1 i § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej (znajdujących odpowiednie zastosowanie do składek na ubezpieczenie społeczne rolników w myśl art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników) do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy (art. 98 § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej).

W pierwszej kolejności wskazać należało, że organ rentowy, wydając decyzję w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników po S. W. (1) wyłącznie w stosunku do jednego ze spadkobierców zmarłej, tj. w stosunku do wnioskodawczyni M. K. (1), błędnie nie zastosował przepisu art. 100 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. Stosownie do treści art. 100 § 1 Ordynacji podatkowej, organy podatkowe właściwe ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy orzekają w odrębnych decyzjach o zakresie odpowiedzialności poszczególnych spadkobierców lub określają wysokość nadpłaty albo zwrotu podatku. Jak stanowi zaś art. 1034 § 1 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów. Konieczność wydania przez organ rentowy decyzji stwierdzających odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników zmarłego w stosunku do każdego z jego spadkobierców wiąże się z kwestią solidarnej odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe (art. 1034 § 1 k.c.). Niewydanie w stosunku do któregośkolwiek ze spadkobierców decyzji ustalającej odpowiedzialność za zaległości składkowe spadkodawcy wyłącza bowiem możliwość dochodzenia przez inne osoby obciążone (innych spadkobierców), które uregulują orzeczone (wymierzone) taką decyzją zaległości składkowe na rzecz organu ubezpieczeń społecznych, roszczeń regresowych przysługujących im wobec pozostałych spadkobierców (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie o sygn. akt III AUa 149/13, lex numer 1428229). Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 77/12 stwierdzono, że spadek po S. W. (1) nabyli: syn A. W. w 1/2 części oraz wnuki M. K. (1), K. K. (1) i M. K. (2) po 1/6 części każde z nich. Organ rentowy rozpoznając sprawę ponownie, stosownie do treści art. 100 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników powinien wydać decyzje ustalające odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników po S. W. (1) w stosunku do wszystkich jej spadkobierców.

Następnie należało poddać analizie pod kątem odpowiedzialności za zaległości składkowe z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników okoliczność, iż na podstawie aktu notarialnego z dnia 16 sierpnia 2006 roku S. W. (1) darowała wchodzące w skład spadku po S. W. (2) gospodarstwo rolne córce i zięciowi – B. K. oraz J. K.. Jak stanowi przepis art. 112 § 1 Ordynacji podatkowej (znajdujący odpowiednie zastosowanie do składek na ubezpieczenie społeczne rolników w myśl art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników), nabywca przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, chyba że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. Organ rentowy uznał, że w sprawie brak jest możliwości obciążenia nabywców gospodarstwa rolnego - B. K. oraz J. K. za zaległości składkowe związane z tym gospodarstwem, jako że przepis art. 112 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje solidarną odpowiedzialność nabywców gospodarstwa rolnego z podatnikiem, a S. W. (1) nie jest podatnikiem w rozumieniu tego przepisu, zaś jedynie spadkobiercą podatnika S. W. (2). Stąd organ rentowy wywiódł, że nabywcy gospodarstwa rolnego nie ponoszą odpowiedzialności za sporne zaległości składkowe (k. 182-182 v. akt KRUS). Z takim stanowiskiem organu rentowego nie sposób się zgodzić. Zaznaczyć należało również, iż w judykaturze pojawił się pogląd, zgodnie z którym brak jest podstaw do uznania odpowiedzialności nabywcy gospodarstwa rolnego za składki na KRUS jego zbywcy na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej w ogóle (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1468/12, lex numer 1331089). Sąd Apelacyjny orzekający w niniejszej sprawie nie podziela tego poglądu. Odpowiedzialność nabywcy gospodarstwa rolnego za zaległości składkowe z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynika wprost z przepisu art. 112 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1037/12, lex numer 1267330). W ocenie Sądu Apelacyjnego, stwierdzenie nawet, że S. W. (1) nie ma przymiotu „podatnika” w rozumieniu przepisu art. 112 § 1 Ordynacji podatkowej, jako że jest jedynie spadkobiercą podatnika, którym był S. W. (2) (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt II FSK 2203/09, lex

numer 992284), nie skutkuje zwolnieniem nabywców gospodarstwa rolnego od odpowiedzialności za zaległości składkowe związane z tym gospodarstwem. W sytuacji bowiem nieistnienia podatnika w rozumieniu tego przepisu odpowiedzialność nabywców gospodarstwa rolnego przestaje być odpowiedzialnością solidarną z podatnikiem, stając się odpowiedzialnością wyłączną. Reasumując, Prezes KRUS rozpoznając sprawę ponownie, winien co najmniej zawiadomić nabywców gospodarstwa rolnego wchodzącego w skład spadku po S. B. K. oraz J. K. o toczącym się postępowaniu w kwestii ustalenia odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników S. W. (1) (po S. W. (2)). Osoby te winny mieć w sprawie status zainteresowanych. Organ rentowy powinien rozważyć ewentualną odpowiedzialność tych osób za sporne zaległości składkowe, mając na względzie treść art. 112 § 1 Ordynacji podatkowej i zbadać czy nabywcy gospodarstwa przy zachowaniu należytej staranności mogli nie wiedzieć o tych zaległościach.

W dalszej kolejności stwierdzić należało, że zgodnie z art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej, który również stosuje się odpowiednio do składek na ubezpieczenie społeczne rolników na podstawie art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy oraz oprocentowanie niezwróconych zaliczek naliczonego podatku od towarów i usług naliczane są do dnia otwarcia spadku. Mając na względzie treść tego przepisu organ rentowy ustalając wysokość zaległości składkowych po S. W. (1) wraz z odsetkami winien naliczyć odsetki do dnia otwarcia spadku po niej, tj. do dnia 10 kwietnia 2009 roku. Co więcej, za nieprawidłowe należy uznać procedowanie organu rentowego polegające na wstecznym naliczeniu odsetek za okres obowiązywania układu ratalnego. Jak wynika z prawidłowego ustalenia dokonanego przez Sąd Okręgowy, na podstawie decyzji Prezesa KRUS z dnia 31 sierpnia 2007 roku należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników została S. W. (1) rozłożona na 99 rat, począwszy od dnia 10 września 2007 roku w kwotach po 100 zł miesięcznie. Raty były potrącane z pobieranego przez S. W. (1) świadczenia, aż do jej śmierci. W ten sposób S. W. (1) opłaciła 20 rat po 100 złotych każda, które stosownie do art. 41a ust. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników winny być zaliczone na poczet składek o najwcześniejszym terminie płatności i należnych od nich odsetek za zwłokę. Stosownie natomiast do treści art. 41a ust. 4 od należności z tytułu składek, których spłatę rozłożono na raty, nie nalicza się odsetek za zwłokę, począwszy od następnego dnia po wpływie wniosku. W okolicznościach niniejszej sprawy układ ratalny wygasł z chwilą śmierci S. W. (1), nie został natomiast zerwany – jak uważa organ rentowy - gdyż do dnia śmierci S. W. (1) był przez nią realizowany. Reasumując, Zdaniem Sądu II instancji w takich okolicznościach niezasadne było naliczenie przez organ rentowy odsetek od należności rozłożonych na raty w trybie art. 41a ust. 5 w/w ustawy. Odsetki te nie powinny być naliczane od dnia 18 lipca 2007 roku (wniosek o rozłożenie należności na raty wpłynął do organu rentowego w dniu 17 lipca 2007 roku - k. 139 akt KRUS).

Nadto rozstrzygając ponownie w kwestii odpowiedzialności za zaległości składkowe S. W. (1) organ rentowy winien uwzględnić przepisy dotyczące przedawnienia tych należności. I tak, poczynając od dnia 2 maja 2004 roku kwestię przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników samodzielnie reguluje przepis art. 41b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. W dniu wejścia w życie (tj. w dniu 2 maja 2004 roku) przepis ten stanowił, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, zaś od dnia 1 stycznia 2012 roku przepis uległ zmianie w ten sposób, że okres przedawnienia został skrócony do 5 lat. W dacie wydania przez Prezesa KRUS decyzji stwierdzającej odpowiedzialność S. W. (1) za długi spadkowe po S. W. (2), tj. w dniu 16 maja 2007 roku od długu odpisano przedawnione należności za II kwartał 1997 roku. Następnie w sierpniu 2007 roku organ rentowy odpisał należności za III kwartał 1997 roku, również jako przedawnione, przy zastosowaniu obowiązującego wówczas 10-letniego terminu przedawnienia. Jak wyżej wskazano, na podstawie decyzji w/w organu rentowego z dnia 31 sierpnia 2007 roku należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników została S. W. (1) rozłożona na raty. Wydanie tejże decyzji skutkowało zawieszeniem biegu przedawnienia od dnia podjęcia decyzji o rozłożeniu należności na raty (art. 41b ust. 3 w/w ustawy), tj. od dnia 31 sierpnia 2007 roku do dnia śmierci S. W. (1), tj. do dnia 10 kwietnia 2009 roku. Następnie bieg terminu przedawnienia uległ ponownemu zawieszeniu na podstawie art. 41b ust. 9 w/w ustawy, stosownie do którego bieg przedawnienia terminu, o którym mowa w art. 41b ust. 1 w/w ustawy, ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy. Postanowienie Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku po S.

W. (1) uprawomocniło się w dniu 17 lipca 2012 roku, zatem bieg terminu przedawnienia składek z powodu jej śmierci był zawieszony do dnia 10 kwietnia 2011 roku. Nadto zgodnie z art. 41b ust. 7 w/w ustawy, przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej lub następcy prawnego następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. Decyzja o odpowiedzialności S. W. (1), jako następcy prawnego S. W. (2), została wydana w dniu 16 maja 2007 roku. Bieg terminu przedawnienia uległ jednak zawieszeniu w związku z decyzją z dnia 31 sierpnia 2007 roku o rozłożeniu należności na raty, a następnie z uwagi na śmierć S. W. (1). W związku z tymi zdarzeniami, bieg terminu przedawnienia był zawieszony od dnia 31 sierpnia 2007 roku do dnia 10 kwietnia 2011 roku. Zatem wydając decyzje w przedmiocie odpowiedzialności następców prawnych organ rentowy winien również uwzględnić regulację wynikającą z art. 41b ust. 7 w/w ustawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477^{14a} k.p.c.

A.K.